

**สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติช่าง พ.ศ. ....**

๑. วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

- ๑.๑ จัดส่งทางไปรษณีย์ให้แก่ผู้ประกอบการปาง (แค้มป์) และช่างลากไม้ ในประเทศไทย ตลอดจนหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในวันศุกร์ที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๙
- ๑.๒ เปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทางเว็บไซต์ของกรมปศุสัตว์ www.dld.go.th
- ๑.๓ เมื่อวันอังคารที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๓๐ – ๑๕.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องสภานิติเทคนิชั้น ๑ อาคารรัฐสภา ๑ คณะกรรมการติดตามกลไกและพิจารณาการปกป้องคุ้มครองสัตว์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติช่าง พ.ศ. ....”

๒. จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง

- ๒.๑ การเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทางไปรษณีย์ ไม่มีกำหนดระยะเวลา
- ๒.๒ การเปิดรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทางเว็บไซต์ของกรมปศุสัตว์ ระหว่างวันที่ ๑๒ – ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๐
- ๒.๓ การรับฟังจากการสัมมนาทางวิชาการ เมื่อวันอังคารที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๐ ระยะเวลา ๑ วัน

๓. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

ทั่วราชอาณาจักร

๔. ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

๔.๑ ประเด็นความเห็นรายมาตรา

(๑) นิยาม

“ช่าง” ควรเพิ่มเติม ความหมายให้รวมถึงบรรดาช่างทุกเชื้อชาติที่พบในอาณาเขตประเทศไทย เว้นแต่มีหลักฐานชัดเจนว่ามีช่างไทย

“ความรู้อื่น” ควรแก้ไขความหมายเป็น “บุคคลผู้มีความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์ ในการเลี้ยงดู ดูแล สืบสาร ควบคุม บังคับ ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติ วัฒนธรรม และประเพณี ที่เกี่ยวกับช่าง”

“ประกอบกิจการช่าง” หมายความว่ารวมถึงมูลนิธิการที่จัดตั้งขึ้น โดยไม่แสวงหากำไร ด้วยหรือไม่ กรณีสวนสัตว์ที่มีการจัดแสดงช่าง ถือเป็นประกอบกิจการช่างหรือไม่ และถ้ามีช่างแต่ไม่มีการแสดงจะถือว่าเป็นการจัดแสดงเพื่อการท่องเที่ยวที่ถือเป็นการประกอบกิจการช่างหรือไม่

“ปางช่าง” หมายถึง สถานที่เลี้ยงช่าง แปลว่าทุกคนที่มีช่าง เข้านิยาม “ปางช่าง” ใช้หรือไม่ กำหนดไว้กว้างจนเกินไป ไม่ระบุถึงลักษณะ คุณสมบัติ ทำให้ทุกสถานที่ที่มีการเลี้ยงช่างเข้านิยาม ทั้งหมด

“ซากของช่าง” หมายความว่ารวมถึงหางของช่างที่ร่วงอยู่เป็นปกติด้วยหรือไม่

“เครื่องหมายประจำตัวช่าง” ที่กล่าวถึงรหัสพันธุกรรมของช่าง (ดีเอ็นเอ) แต่ไม่มีการพูดถึงรายละเอียด

“การทารุณกรรม” ที่ระบุว่า ใช้ช่างทำงาน “จนเกินสมควร” หรือใช้ให้ทำงาน “อันไม่สมควร” สองคำนี้มีขอบเขตแค่ไหนว่าเป็นการกระทำความผิด ใช้หลักใดที่จะเป็นบ่งชี้ว่าเป็นการกระทำความผิด ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดที่ชัดเจน

(๒) ประเด็นร่างมาตรา ๕ ถึงร่างมาตรา ๑๐ คณะกรรมการช้างแห่งชาติ

(๒.๑) ควรแก้ไขอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการช้างแห่งชาติ เช่น ให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนแม่บท เพื่อส่งเสริม พัฒนาและสนับสนุนการคุ้มครองอนุรักษ์และสงวนรักษาช้างไทย อย่างยั่งยืนในทุก ๆ ด้าน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตบุคคลที่เกี่ยวข้องกับช้างไทย รวมถึงจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์ช้างไทย และวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน

(๒.๒) กรรมการโดยตำแหน่งในคณะกรรมการช้างแห่งชาติซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐมีถึง ๑๐ ตำแหน่ง แต่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีเพียง ๖ ตำแหน่ง เท่านั้น ย่อมส่งผลกับการออกเสียงลงคะแนนวินิจฉัยชี้ขาด

(๓) ประเด็นร่างมาตรา ๑๑ การแจ้งเมื่อช้างตกหลุม

(๓.๑) การแจ้งเกิดช้างตกหลุม ภายใน ๓๐ วัน ควรกำหนดให้สามารถแจ้งเกิดได้ที่ปลายทาง

(๓.๒) เครื่องหมายประจำตัวช้างที่เจ้าของต้องรับผิดชอบ ควรมีอัตราที่น้อย

(๔) ประเด็นร่างมาตรา ๑๒

(๔.๑) การที่ห้ามมิให้นำช้างซึ่งเป็นสัตว์ป่ามาแจ้งต่อนายทะเบียนเพื่อให้ได้สมุดประจำตัวช้าง และการขึ้นทะเบียนช้าง กรณีนี้ คำว่า “ช้างซึ่งเป็นสัตว์ป่า” ต้องการสื่อถึงช้างประเภทใด ถ้าตีความว่าช้างทุกตัวทุกประเภทเป็นสัตว์ป่า จะนำมาแจ้งต่อนายทะเบียนไม่ได้ ในทางปฏิบัติจะขัดแย้งกันเองกับร่างพระราชบัญญัติช้าง พ.ศ. .... หรือไม่

(๕) ประเด็นร่างมาตรา ๑๓ และร่างมาตรา ๑๔ การแจ้งเมื่อช้างตาย

(๕.๑) เห็นควรปรับแก้ไขร่างมาตรา ๑๓ ที่กำหนดให้แจ้งนายทะเบียน สัตวแพทย์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายใน ๑๒ ชั่วโมง เมื่อช้างตาย ซึ่งการกำหนดให้แจ้งภายใน ๑๒ ชั่วโมงนั้น ระยะเวลาดังกล่าวน้อยเกินไป เพราะบางพื้นที่มีระยะทางห่างไกล ที่อาจไม่สามารถปฏิบัติตามได้

(๕.๒) ระยะเวลาการแจ้งช้างตายภายใน ๑๒ ชั่วโมง เป็นระยะเวลาที่น้อยไป ควรขยายระยะเวลา และกำหนดให้สามารถแจ้งตายได้ที่ปลายทางที่ช้างตายได้

(๕.๓) การกำหนดให้เมื่อมีช้างตาย ให้เจ้าของช้างหรือความุขช้างแจ้งนายทะเบียนสัตวแพทย์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายใน ๑๒ ชั่วโมง นับแต่เมื่อช้างตาย ซึ่งในความเป็นจริง หากช้างตายในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ วันหยุดนักขัตฤกษ์ อาจไม่สามารถปฏิบัติได้ และความผิดจะเกิดกับเจ้าของช้างทันที โดยมีโทษปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น เห็นควรเพิ่มวิธีปฏิบัติ สามารถแจ้งกับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานได้ และนำบันทึกประจำวันไปดำเนินการตามลำดับขั้นตอนต่อไป

(๖) ประเด็นร่างมาตรา ๑๕ การปล่อยช้างคืนสู่ธรรมชาติ

(๖.๑) เห็นควรเพิ่มเติมให้ช้างที่ได้รับการปล่อยคืนสู่ธรรมชาติมีสถานะเป็นสัตว์ป่า ตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(๖.๒) เพิ่มเติมกรณีที่มีการปล่อยช้างคืนสู่ธรรมชาติก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ช้างนั้นรวมถึงช้างที่เกิดจากการสืบพันธุ์ของช้างดังกล่าวเป็นสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า และให้นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะยกเลิกตัวรูปพรรณช้างนั้นทันที

(๗) ประเด็นร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๗ ความรู้ช้าง

(๗.๑) ร่างมาตรา ๑๖ ที่กำหนดให้ผู้ประสงค์จะทำหน้าที่ความุขช้าง ให้แจ้งต่อนายทะเบียน เพื่อทำการขึ้นทะเบียน หากไม่ทำการขึ้นทะเบียนมีโทษปรับ ๑๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเห็นว่าค่าปรับมีจำนวนสูงเกินไป ชาวบ้านอาจไม่ทราบถึงพระราชบัญญัตินี้มีมาตรการอย่างไร

(๗.๒) ร่างมาตรา ๑๗ ที่กำหนดให้เจ้าของช้าง ความรู้ช้าง ควบคุมดูแลช้างตกมันมิให้ไปทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้อื่น เว้นแต่เป็นเหตุสุดวิสัย คำว่า “เว้นแต่เป็นเหตุสุดวิสัย” มิได้ระบุว่าจะแค่นั้น เพียงใด หากจะตัดสินโดยใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่อาจเป็นปัญหาเรื่องบรรทัดฐาน และความชัดเจนในการยึดถือปฏิบัติ

(๘) ประเด็นร่างมาตรา ๑๘ และร่างมาตรา ๑๙ การแจ้งการครอบครองซากของช้าง และผลิตภัณฑ์ช้าง

(๘.๑) ร่างมาตรา ๑๘ ที่กำหนดให้ผู้มีไว้ในครอบครองซึ่งซากของช้าง และผลิตภัณฑ์ช้าง แจ้งการครอบครองต่อนายทะเบียน ซึ่งตามมาตรา ๓ ที่นิยามความหมายคำว่า “ซากสัตว์” ให้หมายความรวมถึงชิ้นส่วน หรือสิ่งใด ๆ ที่ได้จากช้างไม่ว่าจะยังมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว หากรวมถึงขนหางของช้างที่นำมาถักร้อยเป็นเครื่องประดับ หรือเครื่องรางด้วยแล้ว เห็นว่าเป็นการเหมารวม โดยไม่มีการระบุหลักเกณฑ์ จำนวน หรือปริมาณ เพื่อพิจารณาเหตุในการครอบครอง

(๘.๒) การแจ้งการครอบครองซากช้าง จะมีความซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. ๒๕๕๘ หรือไม่

(๙) ประเด็นร่างมาตรา ๒๑ ถึงร่างมาตรา ๓๐ การขอรับใบอนุญาต

(๙.๑) ร่างมาตรา ๒๑ ควรจะมีการแบ่งประเภทและระบุจำนวนช้าง รวมทั้งควบคุมจำนวนในปางช้าง เนื่องจากมีการเช่า ซื่อขาย ย้ายเข้า ออก เป็นประจำ ทำให้ลำบากต่อการควบคุมและติดตาม และการกำหนดให้ยื่นคำขออนุญาต หมายความว่ารวมถึงองค์การสวนสัตว์ องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ ช้างลากไม้ที่ไม่มีสถานประกอบกิจการที่ชัดเจนหรือไม่

(๙.๒) ร่างมาตรา ๒๓ ใบอนุญาตประกอบกิจการที่มีอายุ ๓ ปี ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ไม่ควรมีการกำหนดระยะเวลา เพราะในการประกอบกิจการมีการลงทุนมากพอสมควร ซึ่งการกำหนดอายุใบอนุญาตจะเป็นข้อจำกัดในการนำเงินมาลงทุน เช่น การเปิดบริษัทโดยทั่วไปไม่มีการกำหนดอายุใบอนุญาต การเปิดบริษัท เจ้าของกิจการประสงค์จะปิดหรือยกเลิกกิจการเมื่อใดก็ได้ ควรกำหนดให้มีอายุ ๕ ปี อีกทั้งเมื่อครบอายุ ๓ ปี แล้วไม่ต่ออายุ จะมีการยึดช้างหรือไม่ เพราะไม่ได้มีการระบุไว้

(๙.๓) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาตประกอบกิจการช้าง ควรจะต้องมีคณะกรรมการช้างร่วมพิจารณาเสนอความเห็นหรือไม่

(๑๐) ประเด็นร่างมาตรา ๓๑ การโอนช้าง

(๑๐.๑) ร่างมาตรา ๓๑ ห้ามมิให้เจ้าของทำนิติกรรมหรือโอนกรรมสิทธิ์ช้างให้แก่ผู้อื่น กรณีนี้ ช้างเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัว เจ้าของย่อมมีสิทธิ์ทำนิติกรรมหรือโอนกรรมสิทธิ์ให้ใครก็ได้

(๑๐.๒) ร่างมาตรา ๓๑ ที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดทำนิติกรรมหรือโอนกรรมสิทธิ์ช้างให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียน ขัดกับหลักกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่

(๑๑) ประเด็นร่างมาตรา ๓๒ ถึงร่างมาตรา ๓๔ การนำช้างไปจังหวัดอื่น นำผ่านส่งออก นำเข้าราชอาณาจักร

(๑๑.๑) ร่างมาตรา ๓๒ ที่กำหนดให้ผู้ใดจะนำช้างไปจังหวัดอื่น ต้องแจ้งต่อนายทะเบียน ควรมีการกำหนดให้อนุญาตได้เป็นกรณีพิเศษสำหรับการนำช้างป่วย บาดเจ็บ ไปรักษา เป็นต้น

(๑๑.๒) ร่างมาตรา ๓๔ จะมีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับ CITES หรือไม่

(๑๑.๓) ร่างมาตรา ๓๔ ควรมีการควบคุม และมีมาตรการที่รัดกุมในการให้นำช่างออกนอกประเทศ ที่อาจกำหนดราคามัดจำให้สูงเกินราคาตัวช่างในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบัน ราคาช่าง ๘-๑๐ ปีมีนราคาอยู่ที่ ๒ ล้านบาท แต่ราคาการซื้อขายในต่างประเทศอาจมากถึง ๑๐ ล้านบาท

(๑๑.๔) ไม่เห็นด้วยกับการอนุญาตให้นำช่างออกไปต่างประเทศ โดยเห็นควรมีการส่งเสริมให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ช่างไทย

(๑๑.๕) กรอระยะเวลาในการส่งช่างออกนอกประเทศ ๓ ปี ถือว่าน้อยเกินไป เพราะค่าใช้จ่ายสูง ควรให้ระยะเวลา ๕ ปี ขยายได้ ๓ ครั้ง ไม่เกิน ๑๕ ปี

(๑๒) ประเด็นร่างมาตรา ๔๔ ถึงร่างมาตรา ๔๕ การทารุณกรรม

(๑๒.๑) ร่างมาตรา ๔๔ การทารุณกรรมช่างตั้งห้อง หากไม่ได้ทำอะไรเลยจะทำให้ช่างคลอດยาก

(๑๓) ประเด็นร่างมาตรา ๖๔ การแจ้งการครอบช่าง ซากของช่าง ผลิตภัณฑ์ช่างที่มีอยู่ก่อนวันที่กฎหมายใช้บังคับ

(๑๓.๑) รวมถึงหน่วยงานราชการหรือไม่

(๑๓.๒) อยากให้กำหนดให้ชัดเจนว่าใน ๑ ปี จะต้องกี่ครั้ง เนื่องจากช่างและควาญช่างมีการ เข้า - ออก ตลอด

(๑๔) ประเด็นอัตราค่าธรรมเนียม

(๑๔.๑) อัตราค่าธรรมเนียมสมุดประจำตัวช่าง เล่มละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นอัตราที่สูงเกินไป ไม่ส่งเสริมให้ประชาชนที่มีอาชีพเลี้ยงช่างสามารถครอบครองช่างได้ จะทำให้ลูกช่างที่เกิดใหม่ตกอยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบการที่มีฐานะ

(๑๔.๒) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตค่อนข้างสูงเกินไป

(๑๔.๓) อัตราค่าธรรมเนียมการนำเข้าและส่งออกเพื่องานวิจัย มีอัตราที่สูงเกินไป

๔.๒ ข้อเสนอแนะในภาพรวม

(๑) ร่างพระราชบัญญัติช่าง พ.ศ. .... มีบทบัญญัติขัดแย้งกับพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒ เห็นควรกำหนดให้ช่างเลี้ยงหรือช่างบ้านไม่อยู่ในพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. ๒๔๘๒

(๒) เห็นควรเปลี่ยนชื่อร่างพระราชบัญญัติช่าง พ.ศ. .... เป็น ร่างพระราชบัญญัติช่างบ้านหรือช่างเลี้ยง พ.ศ. .... เพื่อให้ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งใช้บังคับกับช่างเลี้ยง (ช่างบ้าน)

(๓) ควรเพิ่มเติมในเหตุผลของการร่างพระราชบัญญัติว่า “ช่างเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติไทย”

(๔) ร่างพระราชบัญญัตินี้ มีหลายมาตราที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ควรมีการเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องและเชี่ยวชาญร่วมประชุมเพื่อพิจารณา